

se torej odpravi krajevni in vvede osebni plačilni sistem, krajevne razlike se pa naj poravnajo s posebnimi dokladami in končno, da se o ti naši zadevi razpravlja in sklepa v letošnjem zasedanju deželnega zbora ter se dotičnim sklepom da veljava že s 1. prosincem tega leta.

Dodatno k poročilu g. Strmška je govoril g. Praprotnik o stranskih opravkih, katere prevzemajo učitelji, da se zamorejo preživiti. Seveda jih prevzemajo samo, ako jih dobe. Orglarstvo je edini stranski opravke, kateri je primeren za učiteljstvo, vsi drugi ga ovirajo v izvrševanju prevzetih dolžnosti ali vsaj v spopolnjevanju svoje naobrazbe. Občinsko tajništvo je premnogokrat uzrok, da nastanejo prepiri, kar škoduje šoli in učiteljstvu, ter daje učiteljem jako mnogo opravka. Nekateri učitelji pa so vsled pičlih dohodkov prisiljeni, ukvarjati se tudi še z drugimi posli. Tako se nahajajo učitelji, ki so trgovci. Neki učitelj je bil trafikant. V šoli je moral biti proti kadenju, a ko bi bil zunaj šole zastopal svoje interese, bi bil prišel v nasprotje s svojimi stanovskimi dolžnostmi. Drug učitelj je bil mesogled in so ga ljudje celo iz šole klicali, kadar so klali; neki tretji učitelj pa je napravil celo žganjarijo. Postranski opravki so nasprotni šolskim zakonom, ali učitelj je vsled slabe plače prisiljen, da se jih oprime, ker sicer ne more živeti. Ko je bil cesar svoj čas v Gradcu, je rekel: „Kar učitelji store, je res ogromno.“ S temi priznanimi uspehi pa učiteljski dohodki niso v nobeni primeri. Nemoralno je, vabiti ljudi v stan, kjer jih čaka težko delo in pomanjkanje.

V imenu slovenskih deželnih poslancev je deželnega glavarja namestnik g. dr. Srnec izjavil, da poslanci popolnoma priznavajo opravičenost učiteljskih zahtev. Govornik je pojasnil, kakšen načrt regulaciji učiteljskih plač je deželni odbor štajerski pripravil, in je izjavil, da iniciativa za premembo tega načrta ne more izhajati od slovenskih poslancev, ker bi bila s tem vsa akcija pokopana, zakaj nemška večina se upre vsemu, kar nasvetujejo slovenski poslanci. Slednji bodo zategadelj postopali praktično in skušali doseči, kar se doseči da. Za letos se odpravijo vsaj glavni nedostatki, a bržčas bo veljal še za naprej krajevni sistem, ker to hoče deželni odbor. To bo seveda na škodo učiteljstvu na Spodnjem Štajerskem, katero se tudi sedaj od strani merodajnih oblasti zapostavlja, kakor je sploh v Gradcu načelo, Spodnji Štajar kar mogoče izkoristiti in iz njega iztisniti kolikor mogoče denarja, storiti pa zanj, kar se da malo. To svedoči šolske in cestne zadeve.

Tretji poročevavec je bil gosp. Schmoranzner, ki je v kratkem in korenitem utemeljevanju nasvetoval več resolucij, ki so bile po kratki debati z nekaterimi premembami sprejete. Odobrene resolucije se glase:

„Država naj prispeva deželam k ljudskošolskim potrebščinam; uvedba modernim pravnim nazorom ustrezajočega disciplinarnega zakona za učiteljstvo na Štajerskem je nujno potrebna. Tajna kvalifikacija je demoralizujoča in tudi kvarna učiteljevemu ugledu, naj se torej odpravi. Protestuje se proti uredbi, da bi šolski voditelj kvalifikoval podrejeno učiteljstvo, ker bi to bilo na kvar kolegialnosti.“

V debato o teh resolucijah je posegel tudi državni poslanec dr. Gregorec, kateri je priznal, da na Štajerskem še ni bilo takega shoda slovenske inteligence kakor je ta učiteljski shod. To je uspeh, na katerem je učiteljstvu od srca čestitati. Govornik je opozarjal, da v Gradcu in v Celovcu sedaj za Slovence ni pravice. Ako bi bila ljudska šola državna, bi bilo najbrž bolje, nego je sedaj, in bi se koroški Slovenci mogli rešiti. Navsak način pa bo država morala pač kaj storiti za ljudsko šolstvo, zakaj bremena so postala za dežele neznosna. Govornik je štajerskemu učiteljstvu zaklical: „Živio“ — kateri klic je našel gromovit odmev.

O vprašanju, ali je opravičeno, dati učiteljicam le 80% plače učiteljev, je poročala gospdč. A. Štupca in po prepričevalnem utemeljevanju nasvetovala naslednji resoluciji:

1. „Shod spodnještajerskega učiteljstva v Celju prosi, naj se deželni zbor pri ureditvi učiteljskih plač ravna po načelu „enake dolžnosti — enake pravice“ ter odmeri učiteljicam enake plače kakor učiteljem. — 2. Naj preveliki naraščaj učiteljic omeji s tem, da se zniža postavno število učiteljskih pripravljank.“

Druga resolucija je bila po kratki razpravi sprejema, naj se pri sprejemanju kandidatinj jemlje v prvi vrsti ozir na učiteljske hčere.

Končno so bile sprejete po gospe M. Kropci nasvetovane resolucije:

1. Učiteljice ročnih del na ljudskih in meščanskih šolah, ki so formalno usposobljene, naj se nastavijo definitivno in naj imajo pravico do pokojnine. Začetna plača učiteljic ročnih del naj znaša na ljudskih šolah 300 gld., na meščanskih šolah 400 gld.; pomikanje do višjih dohodkov naj se uredi tako, da dobe učiteljice po zvršenem 35letnem delovanju na ljudskih šolah 500 gld., na meščanskih šolah pa 600 gld. pokojnine.

Končno sta bila sprejeta predloga g. Porekarja naj deželni poslanec in namestnik deželnega glavarja izroči sprejete resolucije dež. odboru, in naj se celjskemu učiteljskemu društvu za priprave za ta shod, celjskim Slovincem pa za prepustitev najlepših prostorov za zborovanje izreče zahvala.

S tem je bil ta lepi shod končan, in ga je predsednik g. Praprotnik zaključil s krepkim ogovorom, v katerem je zlasti povdarjal, da doseže učiteljstvo sčasoma vse svoje želje, ako se bo vedno ravnalo po načelu: „Vsi za enega — eden za vse.“

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

A. U v o d.

I. Zmoter.

1. Nazorni nauk: Nazorne in govorne vaje, oprte na stvari iz otrokove bližine. Imenujejo naj se stvari v šoli, doma in v okolici z lahko, razločljivimi znaki (svojstvi in dejanji) vred; podatki o raznih človeških tvor-

nostih (rokodelstvu, obrtu in umetnosti); imena živali, rastlin in rudnin. — Učenci naj se vadijo izgovarjati glasovnočisto in razločno.

2. Slovnica: Učenci naj se vadijo ponavljati in tvoriti kratke stavke; razstavljajo naj stavek v besede, zloge in glasnike. Samoglasniki, soglasniki. Spoznavajo naj samostalnik (razen abstraktnega). — Velika začetna črka pri prvi besedi v stavku in pri lastnih imenih. Pika.

3. Pravopisje in spisje. Učenci naj prepisujejo posamične besede in kratke stavke.

II. Navodilo.

Prvi šolski dan je najbolj važen in marsikteremu mlademu učitelju dela prva šolska ura, zlasti prvi šolski nastop, nemalo preglavico. Zato je treba, da se učitelj posebno dobro pripravi za pouk, da si koj s prvim nastopom pridobi učence za-se.

Drugi dan se šele prava šola, redno učenje začne, namreč učitelj začenja učence s „šolskim življenjem“ po malem seznanjati. „O vedenju šolarjev“ (disciplinarnih pravilih) v šoli in zunaj šole naj jim vsaki dan neka pov. Razlaganje takih kratkih naukov naj ne traja nikoli čez četrto ure, ali k večjemu pol ure, in v obče vsaka vaja naj ne trpi več nego pol ure.

Drugi šolski dan naj seznanijo učitelj učence s prostornim razmerjem, kakor: desno, levo, zgoraj, spodaj itd. (Vaje z rokami in očmi.)

Tretji dan naj jih seznanijo s ploščico, črtalnikom, gobico in cunjico.

Ako je bilo že drugi šolski dan nekako redno učenje, ako je moral učitelj že drugi šolski dan dobro premisliti, kaj bode svoje nevedne prvence učil in vadil, mora si za tretji in naslednje šolske dni tvarino posebno prirediti, zakaj ravno prvotne vaje v prvem in drugem šolskem tednu so za učitelja, ki ima malo izkušnje v prvem poučevanju, prav malo znane. V prvem in drugem šolskem tednu naj učitelj ne pričinja še s čitanjem in pisanjem in tudi ne s prvim nazornim naukom. Poleg predvaj za jezikov nauk (nazorne in govorne vaje) t. j. privaja na šolo, vedenje v šoli in zunaj šole itd., naj jemlje tudi predvaje za pisanje t. j. seznanje s prostornim razmerjem, risanje pik, navpična (stenoravna) črta, vodoravna črta, nagnjena (poševna) črta, (lasna in senčna črta), kot, okrožena lasna črta, pentlja (kljukica). Zaradi predvaj za uho in govorila (vaje posluha in jezika) mora učitelj seznaniti učence iz nazornega nauka z najbližnjimi rečmi, ki ga obdajajo in sicer: Šolska oprava (ploščica, črtalo, kreda, goba, šolska tabla itd.; sobna oprava (miza, postelja, omara, ura, ogledalo itd.); deli sobe; deli hiše; obližje hiše (skedenj, hlev, vrt, dvorišče).

Sedaj pridejo na vrsto predvaje za uho in govorila (vaje posluha in jezika) in sicer: razstavljanje stavkov v besede; razstavljanje besed v zloge; razstavljanje zlogov v glasove; navajanje čistih glasov.

Poleg tega povej in zapoj učitelj učencem kako lahko pesmico ter povej kako kratko otroško pripovedko in zastavi kako zastavico.

Nihče naj pa ne misli, da mora vse prav tako in v tem vsporedu jemati, kakor smo tu napisali. Marsikaj bo treba izpremeniti, marsikaj pridejati in razširiti, kakor sploh nanese razmere. Prav toplo pa pokladamo vsem učiteljem na srce, da vse predvaje prav pridno ponavljajo z učenci, zakaj: „Repetitio est mater studiorum“.

V vsem tem pouku mora pa biti skrit nekak sistem t. j. vse se mora zlijati, vse vjemati, vse mladino buditi, veseliti, učiti in odgojevati.

Sedaj šele, ko so te predvaje temeljito prebavljene — na tej podstavi se lahko prične s čitanjem in pisanjem.

B. Predvaje.

(Pripravljalni pouk.)

I. Predvaje za jezikov nauk.

Ljubi otroci! Zelo me veseli, da ste se zbrali v tako velikem številu danes pri meni. Upam, da se vam bode pri meni dopadlo, in da boste tudi v prihodnje radi hodili k meni v šolo. Jaz imam otroke zelo rad, pripovedujem jim večkrat lepe pripovedke ter jih učim mnogo lepih stvari.

Vi morate pa zato v šoli prav lepo in mirno sedeti, pazno poslušati, kar vam bodem pripovedoval ter vse storiti, kar bodem tirjal od vas.

Vsakemu izmed vas hočem sedaj-le odkazati svoj prostor (sedež). Na ta prostor se mora vsakdo, ko pride v šolo, prav lepo vvesti.

(Učitelj posadi po velikosti učence v klopi; pokaže jim, kam naj obešajo oblačila in kam spravljajo šolsko orodje.)

Ljubi otroci! Zdaj sedite vsak na svojem prostoru; semkaj sedite vselej, kedar pridete v šolo. Vidiš, ti sediš v 1., ti v 2., ti v 3. klopi itd.

Sedaj-le bi rad vedel, kako je vsakemu izmed vas ime. Nekateri že poznam, vendar vseh pa še ne. Kdo mi hoče povedati svoje ime? Dobro. Ali jaz bi prav rad, da vstaneš in prav glasno odgovoriš: „Meni je ime Ivan.“ Kdo mi bode še povedal svoje ime? Kako je pa tebi ime? In tebi? Kako pa tebi? Ali si rad prišel v šolo? Kdo si pa ti? Ti? Komu je še Janez ime? (Več učencev kliče ob enem: meni.) To se mi ne dopada, da kličete vsi hkrati. Kdor mi hoče odgovoriti, naj vselej vzdigne roko. Vidite tako-le. (Učitelj se vsede v klop in pokaže.) Kdo mi torej hoče še povedati svoje ime? Zdaj ste lepo pokazali. Tako morate vselej storiti, kadarkoli mi hočete kaj povedati. Kako je torej tebi ime? Meni je ime Karol. Ti si sicer lepo povedal, a ne glasno. Vidiš, oni-le v zadnji klopi te niso slišali. Jaz pa govorim tako glasno, da me vsakdo sliši in razume. Ali si me slišal ti v zadnji klopi? „Sem.“ Reci: „Slišal sem vas.“ Povej mi zdaj svoje ime, prav glasno. Kdo mi hoče povedati svoje ime prav glasno in lepo?

Zdaj hočem pa vaša imena še enkrat imenovati. Kdor bode slišal svoje ime, naj vzdigne roko in naj reče prav glasno: „Tukaj!“ Torej: Slavoj, Ivan, Stanko, Silvo itd. Stoj, tam-le vidim več rok. Kako je tebi ime? Meni je ime Ivan (Janez). In tebi? Meni je ime Ivan (Janez). Pa tebi? Meni je ime Ivan (Janez). Torej je več Ivanov (Janezov) v šoli. Vi vsi ne boste vedeli, katerega Ivana (Janeza) menim, kadar pokličem Ivan (Janez). Vidiš, Ivan (Janez), ti imaš še neko drugo ime. Tudi tvoj oče so Ivan (Janez); ali, kadar se podpišejo, ne zapišejo samo Ivan (Janez), ampak Ivan (Janez) N. Tvoj oče imajo torej dve imeni; pa tudi vsi drugi učenci imajo po dve imeni.

(Dalje prih.)